

FORSTÅ DIN PENSION

Januar 2019

Indholdsfortegnelse

Din pensionsordning	2
Fra pensionsbidrag til pension.....	2
Min pension	3
Pensionstilsagnet	3
Er der forskel på mænd og kvinders pension?	3
Det tekniske grundlag	3
Grundlagspension og tillægspension.....	4
Grundlagspensionen	4
Ændrede forudsætninger for beregning af grundlagspensionen	4
Beregnet pension	4
Tillægspensionen	4
Pensionsprognose	5
Omkostninger	5
Omkostningsmåler	6
Kontributionsgrupper.....	6
Er der garanti i pensionstilsagnet?.....	6
Bonus	6
DIP har sunde og raske medlemmer.....	7
Individuel pensionsafkastskat (PAL-skat).....	7
Beskatningen er uændret.....	7
Den individuelle pensionsafkastskat.....	7
Fritagelse for pensionskunder i udlandet	7
Ophævelse og overførsel.....	8

Din pensionsordning

Hvad ligger der egentlig bag pensionsbegreber som depotrente og tillægspension? Og hvad sker der med dine pensionsbidrag fra du indbetaler dem, og til de kommer til udbetaling som pension?

Det kan være svært at gennemskue sine pensionsforhold. Men en pensionsordning skal give tryghed i hverdagen og for bedre at kunne forstå den information, du får om din pensionsordning i DIP, har pensionskassen udarbejdet denne mere tekniske beskrivelse.

Selv om det umiddelbart ikke er muligt at sammenligne to pensionstilbud, hvis man ikke kender de nøjagtige forudsætninger om forrentning, levetid, invaliditet etc., er det DIP's ønske at gøre tallene så gennemskuelige som muligt.

Den følgende beskrivelse er ikke fyldestgørende for medlemmer med ordninger på Regulativ 1 og 2, da disse ordninger er anderledes.

Fra pensionsbidrag til pension

Pensionsbidragene skal i sidste ende opfylde dine ønsker og behov til livet som pensionist, og det fremgår af den årlige depotoversigt, hvordan din opsparing udvikler sig.

Depotoversigten, som er tilgængelig på Min pension, består altså - ud over værdien af indbetalinger primo (det allerede opsparede) - af bidrag og eventuelle indskud, der er indbetalt i løbet af året. Hertil lægges forrentningen, som er den depotrente, bestyrelsen har fastsat for året. Endelig fratrækkes individuel pensionsafkastskat (PAL-skat), udgifter til forsikringsdækning og gruppeordning samt administrationsomkostninger.

Depotrenten er den årlige forrentning, der tilskrives dit depot. Depotrenten fastsættes årligt på baggrund af pensionskassens økonomi. Medlemmer på samme ordning får altid samme forrentning, mens der kan være forskel i forrentningen på de forskellige ordninger. Baggrunden for denne forskel ligger i de forskellige risici, der er forbundet med pensionstilslagene på de forskellige ordninger.

Depotoversigt

Værdi af indbetalinger primo
+ Indbetalte bidrag og indskud
+ Forrentning
- PAL-skat
- Udgifter til forsikringsdækning
- Udgifter til gruppeordning
- Administrationsomkostninger

= Værdi af indbetalinger ultimo

Medlemmerne på Regulativ 3 og 4 er på en ordning med en grundlagsrente på op til 0,5 %. Samtidig er tegningsgrundlaget betinget, og disse to faktorer giver en anden solvensmæssig risiko i forhold til medlemmerne på Regulativ 1 og 2, hvor grundlagsrenten er op til 4,5 %.

De gældende depotrenter kan ses på dip.dk

Udgifterne til forsikringsdækning er prisen for invalidepension, eventuel børne- og/eller ægtefællepension og depotsikring samt bidragsfritagelse. Prisen beregnes ud fra det tekniske grundlag og er fastsat med udgangspunkt i statistiske og matematiske forudsætninger.

Udgifter til gruppeordning dækker over gruppelivs-, gruppeinvalid- og gruppeulykkesforsikring samt forsikring mod visse kritiske sygdomme. Medlemmer dækket af gruppeordningen betaler en fast præmie. Den gældende præmie til gruppeordningen kan ses på dip.dk

Administrationsomkostningerne dækker over den daglige drift. De gældende administrationsomkostninger kan ses på dip.dk

Depotværdien ultimo er det beløb, der står på din pensionsopsparing ved årets slutning.

Min pension

Min pension giver dig mulighed for at følge med i, hvordan din pension udvikler sig. Af web'en fremgår indbetalinger, dækninger og eventuelle pensioner under udbetaling (pensionerede medlemmer kan ikke se deres depot).

Pensionstilsagnet

DIP's primære produkt er livrente. Derudover tegnes ratepension og aldersforsikring som supplement. I det følgende er hovedvægten lagt på livrenteordningen.

Pensionstilsagnet viser din dækning ved død, invaliditet etc. samt forventet udbetaling ved pensionering. Pensionstilsagnet beregnes ud fra et teknisk grundlag baseret på en række forudsætninger om fremtidige renter, omkostninger, invaliditets- og dødsfaldsrisiko samt ægteskabs- og børnehypighed - alt under hensyn til alder og forventet levetid.

Det tekniske grundlag er fastsat af bestyrelsen i samråd med den ansvarshavende aktuar og er pensionskassens "regelsæt", når der skal beregnes pensionstilsagn og pensionsberegninger. Det tekniske grundlag skal anmeldes til Finanstilsynet.

Er der forskel på mænd og kvinders pension?

Pensionsordningerne i DIP beregnes på et unisex-grundlag, det vil sige, at der indgår fælles forudsætninger for mænd og kvinders levetid og risiko for invaliditet.

Tidligere indgik medlemmernes køn som en af forudsætningerne i beregninger af pensionerne. Men i 1998 vedtog Folketinget, at de kollektive arbejdsmarkedspensioner skal regnes med unisex-forudsætninger, hvor mænd og kvinder behandles ens.

Det tekniske grundlag

Lovgivningsmæssigt skal det tekniske grundlag være "betryggende", det vil sige, at den forventede levetid ikke må være for lav, grundlagsrenten ikke for høj etc.

Beregning af pensionstilsagn baseres på forudsætninger på tre kerneområder:

- Forrentning
- Omkostninger
- Biometriske forudsætninger (invaliditet, dødelighed etc.).

Forrentning

Beregningsforudsætningen er grundlagsrenten. På Regulativ 1 og 2 er den op til 4,5 %, mens den på Regulativ 3 og 4 er op til 0,5 %.

Omkostninger

Beregningsforudsætningen er, at der er anvendt 5 % af indbetalingen til administration.

Biometriske forudsætninger (invaliditet, dødelighed etc.)

Beregningsforudsætningerne er befolkningsstatistiske forudsætninger om invaliditet, dødelighed etc. Der er forskellige forudsætninger på de enkelte regulativer.

Grundlagspension og tillægspension

Som resultat af pensionsvalget i 2006 består *den samlede pension* for det enkelte medlem af en *grundlagspension* og en *tillægspension*. Den samlede pension bliver løbende fastsat ud fra realistiske forventninger til fremtiden.

Grundlagspensionen

Grundlagspensionen er funderet, det vil sige, at der i pensionsberegningerne er inkluderet et beløb, der svarer til nutidsværdien af pensionstilsagnene. Grundlagspensionen beregnes ud fra det tekniske grundlag baseret på grundlagsrenten og en række forudsætninger om bl.a. dødelighed og invaliditet.

På Regulativ 3 og 4 beregnes grundlagspensionen ud fra et betinget grundlag med en grundlagsrente på op til 0,5 %. For medlemmer optaget den 1. december 2017 eller senere vil grundlagsrenten være 0 %, hvilket også gælder for medlemmer, der vælger om fra Regulativ 3 til Regulativ 4 fra og med 1. december 2017. For medlemmer optaget før den 1. december 2017 vil grundlagsrenten være 0,5 %, dog vil bidragsstigninger, indskud og tilskrevet bonus fra og med den 1. december 2017 have en grundlagsrente på 0 %. At grundlaget er betinget betyder, at grundlagspensionen kan sættes ned, hvis grundlagets forudsætninger ændres mere vedvarende, eller hvis gældende lovgivning ændres, jf. Regulativ 3 § 27.2 og Regulativ 4 § 16.2. Grundlagspensionens størrelse fremgår af alle pensionsberegninger.

På Regulativ 1 og 2 er grundlagsrenten den rente, som medlemmernes årlige pension beregnes ud fra. Frem til 1997 var grundlagsrenten 4.5 %. I 1997 krævede lovgivningen, at den blev sat ned til 2,5 %. I 2000 blev den sat ned til 1,5 %, og den 1. april 2011 blev den sat ned til 0 % for bidragsstigninger, indskud og tilskrevet bonus. DIP har dermed medlemmer, der har flere forskellige grundlagsrenter.

Ligesom grundlagsrenten er forskellig på de enkelte regulativer, så er de biometriske forudsætninger også forskellige.

Samlet pension

På Regulativ 3 og 4 beregnes der ud over grundlagspensionen, som er forsigtigt fastsat, også en pension på mere realistiske forudsætninger. De realistiske forudsætninger giver en højere pension, og det er denne samlede pension, der vises på pensionsoversigten som ydelse. Disse forudsætninger kan ændres af bestyrelsen.

Ved udregning af den samlede pension benyttes en rente, der typisk er højere end renten på grundlagspensionen. Det betyder, at der i pensionstilsagnet allerede er indregnet en høj fremtidig forventet forrentning. Afkastet skal derfor være højt for at kunne sikre en ekstra bonus ud over dette - og dermed stigende pensioner.

Tillægspensionen

Tillægspensionen er forskellen mellem den samlede pension og grundlagspensionen. Modsat grundlagspensionen er tillægspensionen ufunderet. Det betyder, at der ikke på forhånd hensættes penge til dækning af tillægspensionen. Derimod betales tillægspensionen løbende af pensionskassens ufordelte reserver. DIP's ufordelte reserver består af pensionskassens egenkapital og kollektivt bonuspotentiale.

Tillægspensionen kan justeres og eventuelt helt bortfalde, fx hvis afkastet ikke lever op til forudsætningerne.

Tidligere beregninger af grundlagspensionen

Grundlagspensionen beregnes ud fra et teknisk grundlag, der er baseret på et forsigtigt skøn over den fremtidige forrentning og forudsætning om medlemmernes levetider, invaliditet m.m. På Regulativ 3 og 4 er grundlaget betinget, hvilket betyder, at pensionen kan omregnes, hvis grundlagets forudsætninger ændres.

Når obligationsrenterne har været historisk lave, og medlemmerne samtidig lever længere end hidtil antaget, så er forudsætningerne for beregning af grundlagspensionen ikke længere et udtryk for et forsigtigt skøn. DIP har derfor over to omgange indregnet en ny grundlagsrente og en øget levetid i beregningen af grundlagspensionen for medlemmer på Regulativ 3 og 4.

- Fra den 1. november 2011 har DIP indregnet den øgede levetid for alle medlemmer på Regulativ 3 optaget før den 1. juli 2009, herunder alle der valgte sig over på Regulativ 3 den 1. januar 2007 samt ægtefælle- og børnepensionister efter disse medlemmer.
- Fra den 1. november 2015 har DIP indregnet en ny grundlagsrente på 0,5 % og den øgede levetid for medlemmer på Regulativ 3 samt ægtefælle- og børnepensionister efter disse medlemmer. For medlemmer optaget før 1. juli 2009 omfatter indregningen af den øgede levetid kun bidragsstigninger, indskud og tilskrevet bonus. DIP har ligeledes indregnet en ny grundlagsrente på 0,5 % for

medlemmer på Regulativ 4, som er optaget før den 1. november 2011, samt ægtefælle- og børnepensionister efter disse medlemmer.

De ændrede forudsætninger for beregning af grundlagspensionen har umiddelbart ingen konsekvenser for din samlede pension, pensionsprognose, depot eller udbetalte pension, da DIP har ændret på forholdet mellem grundlags- og tillægspensionen ved at øge tillægspensionens andel af den samlede pension. Da tillægspensionens andel stiger, betyder de ændrede forudsætninger, at DIP fremover med kort varsel kan ændre på en større andel af din pension, fx hvis der sker ændringer i levetiderne eller afkastet.

Pensionsprognose

På pensionsoversigten oplyses en pensionsprognose, der angiver nutidsværdien af pensionen ved 68 år ud fra en række forudsætninger. Disse forudsætninger kan ændre sig, og pensionsprognosen er derfor ikke bindende. Nogle af forudsætningerne er samfundsmæssige og gældende for hele pensionsbranchen, mens andre er fastsat af DIP.

I pensionsprognosen reguleres bidrag med inflationen, og pensionen opgøres til nutidsværdi ved tilbage-diskontering tilsvarende med inflationen.

Derudover anvendes individuelt beregnede priser for forsikringsrisici ved død og invaliditet, som bl.a. afhænger af det enkelte medlems alder, optagelsestidspunkt og indbetalinger til pensionskassen.

Ud over ovennævnte forudsætninger indgår også en månedlig gruppeforsikringspræmien for de medlemmer, der har en gruppeforsikring.

Renter, omkostninger og pris for forsikringsrisiko fastsat af DIP er pensionskassens bonussatser i det inde-værende år. De fastsættes hvert år af bestyrelsen og anmeldes til Finanstilsynet.

De gældende forudsætninger for prognoseberegningen kan ses på dip.dk

Omkostninger

På Min pension kan du se dine omkostninger opgjort som henholdsvis årlige omkostninger målt i kroner (ÅOK) og årlige omkostninger målt i procent (ÅOP). Disse nøgletal er et supplement til de mere detaljerede oplysninger om omkostninger, som du allerede kender.

ÅOK og ÅOP viser de samlede omkostninger, som du betaler i løbet af et år. Både de direkte omkostninger som trækkes af indbetalingen, og de indirekte omkostninger som eksempelvis betales ud af investerings-afkastet.

ÅOK viser administrationsomkostninger og investeringsomkostninger. Som medlem betaler du ikke til DIP's egenkapital. ÅOP viser omkostningerne som en procent af pensionsordningens depot.

Under fanen "Depotoversigt" er ÅOK underopdelt i:

- Investeringsomkostninger.
- Administrationsomkostninger af gruppeforsikring (beløbet indgår i den samlede præmie for gruppe-forsikringen).
- Administrationsomkostninger.
- Administrationsomkostninger af bidrag.

Omkostningsmåler

Som led i arbejdet på at skabe større gennemsigtighed på pensionsmarkedet har alle pensions-selskaber og pensionskasser en omkostningsmåler på deres hjemmeside. Omkostningsmåleren er et beregningsværktøj, der viser selskabets omkostningsniveau under forskellige forudsætninger om størrelse og type af pensions-ordning. Omkostningerne er opgjort efter en fastlagt branchestandard, hvilket gør omkostnings-niveauet sammenligneligt på tværs af selskaberne. Beregn selv dine årlige omkostninger på dip.dk.

Kontributionsgrupper

Din pensionsordning, som er en livrenteordning baseret på markedsrente med udjævning (gennemsnitsrente), er opdelt i forskellige kontributionsgrupper, jf. Finanstilsynets kontributionsbekendtgørelse. Kontributions-

grupperne skal sikre, at der ikke sker en urimelig og systematisk omfordeling mellem DIP's medlemmer. På pensionsoversigten på Min pension kan du se, hvilke kontributionsgrupper din pensionsordning er omfattet af.

Er der garanti i pensionstilsagnet?

Dette er blevet et ofte stillet spørgsmål i pensionsdebatten. Spørgsmålet, om hvorvidt der er udstedt en garanti, afhænger af, hvad der er aftalt. I pensionskasserne er grundlaget oftest de offentlige overenskomster mellem arbejdsgiverne og lønmodtagernes organisationer.

Helt overordnet giver det ikke megen mening med garantier i en pensionskasse. Her vil det jo være medlemmerne, der udsteder garantier over for hinanden - og ikke en ekstern ejer, som skal dække eventuelle underskud.

Ved optagelse i pensionskassen eller ved ændringer i løn- og ansættelsesforhold modtager et overenskomst-ansat medlem et pensionstilsagn. Pensionstilsagnet er udtryk for den forventede størrelse på pensionen - ikke udtryk for en garanti.

DIP optager medlemmer med en grundlagsrente på 0 % - og denne grundlagsrente er betinget af en række forudsætninger om fx fremtidigt afkast og udvikling i levetid. Hvis disse forudsætninger ikke opfyldes, kan grundlagspensionen sættes ned.

Tidligere var grundlaget ikke betinget af disse forudsætninger. Men for DIP betød pensionsvalget i 2006, at 95 % af medlemmerne valgte sig over på et nyt regulativ med en grundlagsrente på 1,5 % og et betinget tegningsgrundlag. Det vil med andre ord sige, at garantien er betinget, hvilket betyder, at pensionstilsagnene sættes ned, hvis visse betingelser i regulativet er opfyldt, se afsnittet "Pensionstilsagnet".

Så selv om der ikke er udstedt egentlige garantier, er det DIP's ambition fortsat at udbetale pensioner, der mindst er på niveau med de samlede pensioner, der optræder i medlemmernes pensionsoversigter.

Bonus

Bonus er en fordeling af det eventuelle overskud, der fremkommer ved et bedre faktisk forløb end forudsat ved beregning af grundlagspensionen. Det kan være lavere omkostninger, bedre risikoforløb og et godt afkast.

Der er helt faste regler, som fastlægger, hvordan overskuddet skal fordeles. Medlemmerne får deres andel af overskuddet fordelt, i forhold til hvor meget det enkelte medlem har bidraget til overskuddet.

Reglerne for fordeling af overskuddet findes i Finanstilsynets bekendtgørelse om kontribution. Heri fastlægges det, at **alle** medlemmer skal behandles rimeligt, og man ikke må tilgodese særlige grupper (fx aldersgrupper). Samtidig skal man ved fordelingen tage højde for risikoen på grundlaget for det enkelte medlems pensionsordning.

Den del af overskuddet, der ikke går til direkte bonus, overføres til det kollektive bonuspotentiale. Det kollektive bonuspotentiale er pensionskassens ufordelte reserver sammen med egenkapitalen, og det er med til at sikre, at pensionskassen kan udbetale de beregnede pensioner. Det kollektive bonuspotentiale opbygges i gode år til brug i dårlige år.

I DIP er det kun livrenteordningen, som er bonusberettiget og derved omfattet af kontributionsprincippet. Ratepensioner, aldersforsikringer og kapitalpensioner er ikke bonusberettigede, idet de forrentes med det faktiske afkast, omkostningerne svarer til de faktiske omkostninger, og der ikke er nogen forsikringsdækning. Livrenteordningen er baseret på markedsrente med udjævning (gennemsnitsrenteprodukt), mens ratepension, aldersforsikring og kapitalpension er markedsrente-produkter. Læs mere på www.fogp.dk

DIP's bestyrelse har vedtaget målsætningen for bonuspolitikken, som er en vejledning til fordeling af overskuddet i DIP.

DIP har sunde og raske medlemmer

DIP har et markant godt invalideforløb, og kun få medlemmer bliver nødt til at gå på invalidepension.

Ingeniører er en af de grupper i befolkningen, som lever længst. I de senere år er levetiden for vores medlemmer fortsat steget som resten af befolkningen. Isoleret set er det glædeligt, at medlemmerne lever

længere, men for pensionskassen har det en bagside. De fleste af de pensioner, som DIP udbetaler, er livrenter, hvilket betyder, at de udbetales, så længe medlemmet lever. Og når medlemmerne lever længere end beregnet, skal pensionerne også udbetales længere end forudsat i det tekniske grundlag. På den anden side er udgifterne til invaliditet meget lave på grund af medlemmernes lave invaliditet.

DIP introducerer den 1. december 2017 et nyt tegningsgrundlag, der bedre udtrykker medlemmernes forventede levetid og dermed pensionernes størrelse.

Individuel pensionsafkastskat (PAL-skat)

Fra 1. januar 2010 er der sket en omlægning af pensionsafkastskatten fra selskabsniveau til individniveau for at ligestille pensionselskaber i andre EU-lande med pensionselskaber i Danmark. Det betyder, at DIP fremover skal opgøre pensionsafkastbeskatningen for hvert enkelt medlem individuelt og afregne denne til SKAT.

Beskatningen er uændret

Omlægningen vil overordnet ikke ændre ved pensionsafkastbeskatningen. Der vil fortsat også være en beskatning på selskabsniveau, og målsætningen er, at den samlede beskatning for et pensionselskab og medlemmerne er uændret i forhold til reglerne fra før 2010.

Den individuelle pensionsafkastskat

DIP skal hvert år opgøre din individuelle pensionsafkastskat og indbetale beløbet til SKAT.

Der skal tages højde for følgende korrektioner i skattegrundlaget:

- Der fradrages en andel svarende til den del af depotet, der var sparet op 1. januar 1983. Denne andel er friholdt for pensionsafkastskat og beregnes ved årets udgang
- I ordninger med gennemsnitrente tillægges en forholdsmeæssig andel af den del af DIP's udgifter til forsikringsdækning og administration, der ikke bliver dækket af medlemmernes bidrag til forsikringsdækning og administration. Denne korrektion bliver først gjort op, når regnskabstal for indkomståret foreligger og kommer derfor først med i depotregnskabet for det følgende år.

Fritagelse for pensionskunder i udlandet

Medlemmer, som ikke er fuldt skattepligtige i Danmark eller er hjemmehørende i udlandet efter en dobbeltbeskatningssaftale, kan ved ansøgning til SKAT blive fritaget for at betale individuel pensionsafkastskat. Ansøgningsskemaet findes på skat.dk

Bliver man igen fuldt skattepligtig i Danmark, har man pligt til at give SKAT og DIP besked, så der igen kan blive trukket pensionsafkastskat fra depotet.

Ophævelse og overførsel

Hvis du ophæver din pensionsordning, afregner DIP skyldig pensionsafkastskat efter gældende regler. Hvis pensionsafkastskatten er negativ ved ophævelsen, kan den udbetales under hensyn til visse begrænsninger i loven.

Hvis du overfører din ordning til et andet selskab, afregner DIP som hovedregel ikke pensionsafkastskat, men sender oplysninger om pensionsafkastskat til modtagende selskab, som sørger for endelig afregning.

Finanstilsynet skal løbende vurdere pensionskasser og forsikringselskabers investeringsrisiko i forhold til kravet om egenkapital. Hertil bruger Finanstilsynet bl.a. de såkaldte trafiklys. Trafiklysene måler den økonomiske modstandskraft over for en på forhånd defineret negativ finansiel udvikling, som kan tænkes at indtræde, men som ikke er indtrådt.

Rødt lys betyder, at selskabet ikke har tilstrækkelig egenkapital til at imødegå en nærmere bestemt negativ udvikling i renter og kurser. Kommer et selskab i rødt lys, vil det medføre drøftelser om tiltag med Finanstilsynet. Grønt lys betyder, at selskabet er finansielt rustet til at klare negative udviklinger på finansmarkederne.